

Poročilo o II. delavnici javne gozdarske službe "Gozdna rastišča in razvoj sestojev na Sežansko-Komenskem Krasu"

(Sežana – Lipica, 24. – 25. november 1998)

V okviru javne gozdarske službe, ki jo po zakonu o gozdovih opravlja tudi Gozdarski inštitut Slovenije (GIS), sta posebej pomembna prenos znanja in raziskovalno-razvojno sodelovanje z Zavodom za gozdove Slovenije, predvsem s ciljem iskanja odgovorov na najpomembnejše probleme usmerjanja razvoja gozdov, s katerimi se javna gozdarska služba srečuje v operativni. Sodelovanje in prenos znanja v obliki delavnic se je pričelo v preteklem letu z izvedbo prve takšne delavnice: "Gozdna tla – temeljna sestavina gozdnega ekosistema". Letos smo podobno delavnico pripravili na Sežansko-Komenskem Krasu, razširili pa smo jo tudi na področje gojenja oziroma usmerjanja razvoja gozdov.

Namen letošnje delavnice je bil: (1) spoznati značilnosti najpomembnejših gozdnih rastišč (kamnine, tla, klima, vegetacija) in sestojev na Sežansko-Komenskem Krasu ter (2) proučiti zakonitosti rasti in naravnega razvoja starejših sestojev črnega bora - kot podlago za oblikovanje prilagojene strategije sonaravnega obnavljanja borovih sestojev na nizkem Krasu. Tematika delavnice je bila razdeljena na teoretični del v obliki predavanj - ta je prevladoval - ter praktični del v obliki terenskih predstavitev. Prvega smo pripravili pretežno raziskovalci GIS v sodelovanju s strokovnjaki ZGS, pri drugem pa je bilo obratno. Tako pri prvem kot pri drugem so sodelovali tudi zunanji sodelavci (6 predavateljev).

Prvi dan so bile v devetih referatih predstavljene naslednje splošne teme: gozdnovarstvena, gozdnogojitvena in gozdnogospodarska problematika nizkega Krasa; geološke in pedološke razmere, pedofavna gozdnih tal, vloga mikorize pri obnovi gozdov, podnebne razmere in biogeokemični ciklusi, avtohtone drevesne vrste ter značilni gozdnovegetacijski tipi, vse za območje Sežansko-Komenskega Krasa. Na terenu so bili z vidika geologije, pedologije in fitocenologije podrobneje predstavljeni štirje nizkokraški gozdnovegetacijski tipi (toploljubni gozdovi črnega gabra in malega jesena, monokulture črnega bora na boljših rastiščih, pretežno čisti cerovi sestoji ter ohranjeni mešani gozdovi hrasta in belega gabra). Na vseh objektih je bila okvirno predstavljena tudi gozdnogojitvena problematika (cilji in predvideni ukrepi). Težišče razprave u-

ležencev je bilo v tem dnevu (z izjemo zadnjega objekta) usmerjeno v rastiščno problematiko.

Drugi dan je bil namenjen predvsem ekološki in gozdnogojitveni problematiki črnega bora na Krasu. V desetih referatih so bile predstavljene naslednje teme: gozdni požari in njihov vpliv na gospodarjenje z gozdovi, bolezni in škodljivci črnega bora, značilnosti gospodarjenja z gozdovi v preteklem obdobju, proizvodna sposobnost borovih sestojev, dendroklimatološka analiza črnega bora ter projekt "Rast in naravni razvoj starejših sestojev črnega bora na Sežansko-Komenskem Krasu", ki smo ga skupaj z ZGS zastavili za potrebe te delavnice (v njegovem okviru so bili predstavljeni cilji, raziskovalni objekti in metode ter rezultati s področja pestrosti talnih tipov in vegetacije ter podnebnih, ekoloških, okoljskih in gozdnogojitvenih vplivov na rast in razvoj drevoja in sestojev). Terenski del se je odvijal v starejših monokulturah črnega bora na Kobjeglavi, kjer so bili predstavljeni razvoj sestojev v preteklosti, povzetki preteklih in novih raziskovanj, posamezne faze naravnega razvoja sestojev ter način uspešne naravne obnove črnega bora (z robnimi sečnjami v večjih jedrih). Težišče živahne terenske razprave je bilo usmerjeno v problematiko naravnega razvoja sestojev, v oblikovanje gozdnogojitvenih ciljev ter v strategijo obnove. Ker strokovno-znanstvenih ugotovitev ter gozdnogojitvenih izkušenj in (tudi različnih) predstav posameznih udeležencev o nadaljnjem usmerjanju naravnega razvoja borovih sestojev - zaradi zelo omejenega časa, pa tudi zahtevnosti in občutljivosti kraške borove problematike - na terenu ni bilo mogoče usklajeno in celovito zaokrožiti, smo po zaključku delavnice, pravzaprav bolj seminarja, to storili v okviru posebne ožje strokovne komisije. Tako izoblikovane in usklajene temeljne gozdnogojitvene usmeritve za ravnanje s starejšimi borovimi sestoji pa bodo za Kras neposredno uporabne. Ob tem ostaja problematika obnove sestojev črnega bora, ki se je pravzaprav s tem seminarjem šele pričela proučevati, aktualna še naprej tako na raziskovalni kot tudi strokovno-operativni ravni.

V zvezi z vtisi in pobudami udeležencev za pripravo nadaljnjih delavnic/seminarjev v okviru javne gozdarske službe bi kazalo poudariti predvsem naslednje:

- 1) Izražen je bil močan interes delavcev ZGS za nadaljevanje tovrstnih ali podobnih oblik prenosa znanja v bodoče (npr. po vzoru nekdanjih republiških gozdnogojitvenih seminarjev).
- 2) Podane so bile tudi nekatere konkretne pobude za izbiro prihodnjih gozdnogojitvenih tematik (npr. nadaljnje obravnavanje problematike črnega bora tudi v drugačnih razmerah, obnova nižinskih (hrastovih) gozdov, gospodarjenje v bukovih in jelovo-bukovih gozdovih, problematika panjevskega gospodarjenja itd.).
- 3) Nekateri udeleženci so bili mnenja, da bi bila potrebna razširitev problematik (npr. na krajinsko področje, na področje živalske komponente ter v ekonomsko vrednotenje). Skladno s tem naj bi bile torej tematske delavnice v bodoče še kompleksnejše.
- 4) Potrebno bi bilo predvsem več časa za terenski del, posebej za zaključno razpravo oziroma oblikovanje sklepov na mestu samem.

Na podlagi mnenj sodelujočih ter naših izkušenj pri pripravi in izvedbi delavnice bi za pripravo bodočih delavnic veljalo upoštevati zlasti naslednje:

- 1) Na tematskem delu delavnice naj bi sodeloval tudi širši krog strokovnjakov ZGS (ne glede na t. i. območne "bariere").
- 2) V bodoče bi lahko delavnice, ki bi bile posvečene le prenosu obstoječega znanja (= izobraževanju), katerih priprava običajno ni toliko zahtevna kot priprava problemskih delavnic, pripravljali posebej. Hkratno uresničevanje čisto izobraževalnih in pro-

blemskih ciljev je namreč kratkoročno zelo zahtevno in gre lahko na škodo posameznega cilja. Tako bi bilo lahko izobraževalnih delavnic, skladno s potrebami ZGS, več kot problemskih.

- 3) Načrtovanje problemskih delavnic bi moralo biti dolgoročno. Izbor aktualnih tem bi bilo nujno opreti na obstoječe (ali končane) raziskovalne projekte in aktivnosti (= obstoječe znanje), za nove prioritete teme pa nastaviti nove (skupne) raziskovalne projekte, ki naj bi jih podprlo MKGP.
- 4) Kompleksnejše tematike bi bilo primerneje uresničevati v obliki seminarjev javne gozdarske službe, ki naj bi bili bolj odprtega tipa, morda podobno kot Gozdarski študijski dnevi.
- 5) Manjše, praktične probleme usmerjanja in razvoja gozdov pa bi kazalo tekoče reševati v obliki neformalnega ekspertnega sodelovanja med GIS in ZGS (v okviru programa nalog javne gozdarske službe).

Na koncu velja izreči prisrčno zahvalo vsem sodelujočim na delavnici, posebej zunanjim in domačim referentom ter kolegom (soorganizatorjem) ZGS, še posebno iz OE Sežana, ki so se ob tej priliki tudi aktivno vključili v raziskovalno delo ter prevzeli terensko izvedbo projekta. Na ta način se je v obojestranskem interesu pričelo pristno strokovno-znanstveno sodelovanje med GIS in ZGS, ki bi lahko postalo model za pripravo tovrstnih oblik prenosa znanja in sodelovanja tudi v prihodnje.

Mag. Franc Ferlin

Gozdna in zgodovinska učna pot Stari grad Radlje ob Dravi

"Po stezi naj odmeva tvoj korak ..."

Na vprašanje, ali je še zanimivo opremljanje in urejanje gozdnih učnih poti, lahko odgovorimo pritrdilno. Poti skozi gozdove že dolgo presegajo le učni namen, saj so tudi rekreacijske, popotniške, pohodniške, turistične, pa tudi promocijske za gozd in gozdarstvo.

Vsem naštetim namenom naj bi služila tudi gozdna in zgodovinska učna pot po gozdovih nad Radljami.

Uradna otvoritev te gozdne poti je bila 21. 6. 1998. Radeljčani in okoličani so že v preteklosti radi hodili do ostankov Starega gradu na pobočju nad Radljami, zato smo prepričani, da trud ob pripravi poti ni bil zaman.

Radeljska gozdna in zgodovinska pot povezuje ogled zgodovinskih objektov in seznanitev s kozjaškimi gozdovi. Zgodovinske točke na poti so ostanki Starega gradu, pogled na radeljski samostan ter Kalvarija,